

VAN KALESİ KAZISI 1974 ÇALIŞMALARI

AFİF ERZEN

Yukarıda zikredilen kurumlar adına başkanlığım altında aynı ekiple yürütülen Van Kalesi kazılan Ağustos ortasından Eylül başına kadar devam etmiştir. Van Kalesinde 1974 kazı döneminde aşağıda gösterilen yerlerde kazı ve sondajlar yapılmıştır.

I. *Madır Burç* : Geçen kazı sezona muhtelif kesimlerinde kazı ve araştırmalar yaptığımız bu mimari komplekste çalışmalara devam edilmiştir. Bu seneki araştırmamızın ağırlık noktasını, "Madır Burç"un doğu duvarına bitişik olarak inşa edilmiş olan ikinci yapı kompleksindeki kazı ve temel sondajları teşkil etmiştir (Res. 4). Yapılan sondajlarla, doğu duvarına ait taş temellerin ova seviyesinde nihayetlendiği anlaşılmış, ancak kuzey kesimindeki tabii su kaynağı, drenaj yapmamıza rağmen çalışmalarımızı engellemiştir. Bu arada, "Madır Burç"un ve bu ek yapı kompleksinin tüm plan ve röleve çalışmaları tamamlanmıştır.

ii. *Akropolde yapılan araştırmalar* : Urartu devletinin başkenti olan Tuşpa'nın arkeolojik bakımdan stratigrafisini tesbit etmek gayesi ile "Van Kalesi'nin sitadeli kesiminde bazı sondaj çalışmaları yapılmıştır. Bu alan kalenin en yüksek kesimidir. Kuzeyi, Urartu devrine ait yüksek bir sur trasesi üzerine inşa edilmiş Ortaçağ ve Osmanlı tahkimatı ile sınırlanmıştır. Güney kısmını ise, tabii bir şekilde yükselen "Van Kayalığı"nın derin uçurumu yamacında yer alan Urartu duvarları sınırlamaktadır. Sitadale giriş batıdandır. Urartu devrine ait bu giriş esas planını muhafaza etmiş, ancak çeşitli devirlerde tadilat görmüştür. Rampalı bir yol ile çıkılan giriş kesiminden, araştırma yaptığımız alana vanılmaktadır.

a) (I) *no'lu sondaj*: 4.00 m. X 4.00 m. ebadında olup, 5.00 m. derinliğe kadar inilmiştir (Res. 5). Bu tranşede özetle şu tabakalar tesbit edilmiştir. Satıhtan itibaren 2.50 m. derinliğe kadar, "Geç Osmanlı", "Selçuk" ve diğer "Orta Çağ" devirlerine ait tabakalar içinde, bu devirleri belirleyen muhtelif küçük buluntular ve mimari kalıntılar gün ışığına çıkarılmıştır. 2.50 m.'nin altında ise, Urartu devrine ait "kyklopik" bir duvar bakiyesi tesbit edilmiştir ki bu seviyeden itibaren tipik Urartu kerpiç blokajı devam etmektedir. Bu blokaj 5.00 m. derinliğe kadar takip edilmiştir. Ele geçirilen "polikrom" ve "monokrom" Urartu keramik parçaları dikkat çekicidir

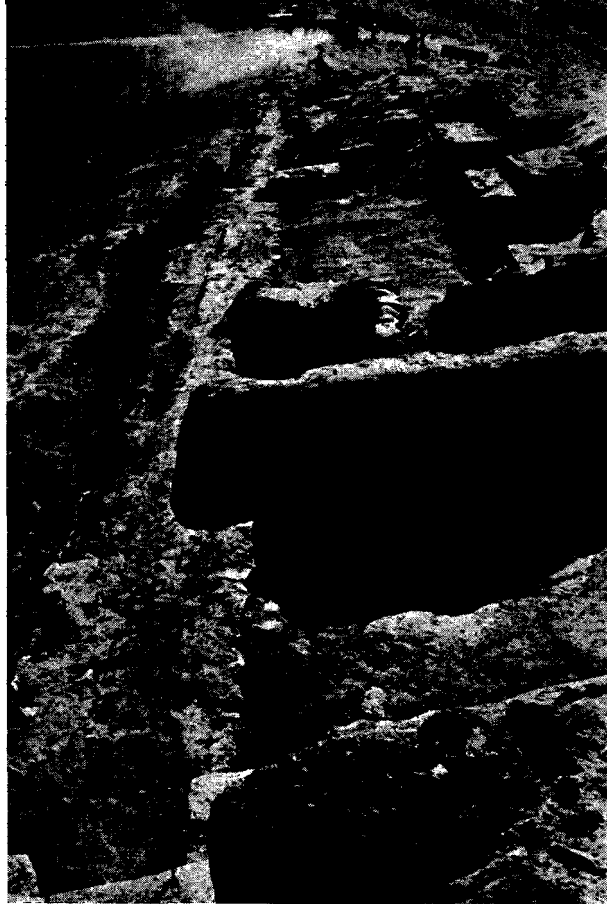
b) (II) *no'lu sondaj* : 2.00 m. X 4.00 m. ebadında olup, 2.90 m. derinlikte ana kaya ile nihayetlenmiştir. (I) no'lu tranşede olduğu gibi, tabakalar aynı sırayı takip etmektedir.

Bu sondajlarda tesbit edilen tabakalar genel görünümüne göre, Urartu seviyesine kadar, tipik Osmanlı, Selçuk ve diğer Orta Çağ kültürleri için homojen birer tabakayı temsil etmeyip, zaman zaman devşirme malzeme ile yapılan dolgu sistemini ve mimari tadilatları yansıtmaktadır. Fakat bu arada şunu da belirtmek gerekir ki, ele geçirilen küçük buluntular arasında, adeta bir koleksiyon niteliğini taşıyan tipik Osmanlı lüleleri, Osmanlı ve Selçuk devirlerine ait çini parçaları, keramikler sanat tarihimiz bakımından çok değerli buluntular olarak dikkatimizi çekmiştir (Res. 6-10).

Urartu tabakası ise, tam bir kültür katı olmaktan ziyade, tipik bir Urartu dolgu sistemini göstermektedir.

Res. 1'- Çavuş/epc="Uç kâlî" ile "Çifte Ram pAalar" arasında'ki iskan alanı = \$ * &@
"İtinatlı Yollar" (Doğudan). ; ' NE; ># O'

*Res. 2'- "Uç/kale"-nündeki ikinci' ve üçüncü iskan evrelerine ait yapı kalıntıları (batıdan).% @

Res. 3 - "Pithoslu Mekan" (kuzeyden).

Res. 4 - "Madır burç"
genel görünüş (güneyden)

Res. 5 - Van kalesi, I No'lu
sondaj alanından genel
görünüş.

"Saman & sonrası? bir k;be.

o 8 R '

№3. 6y).

%%'O'